

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 %, popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 24. V Ljubljani, 31. decembra 1916. Letnik XXXIII.

Obseg: Koliko stane dolenjskega vinogradnika samega 1 hektoliter vina? — V živo zadel. — Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — **Inserati.**

Koliko stane dolenjskega vinogradnika samega 1 hektoliter vina?

Ne da se tajiti, da je kranjsko kmetijstvo v vseh svojih panogah v tehničnem oziru še zelo nazadnjaško. Ta zaostalost se zrcali v ogromnem zadolženju naših kmetijskih posestev, ki znaša danes kakih 150 milijonov kron samo vknjiženih dolgov. Mnogo je temu krivo, ker naš kmet prav nič ne računi, ne vé, če mu kmetijstvo kaj nese in posledica je, zlasti v vinorodnih krajih Dolenjske, vedno večje zadolževanje in končno uhajanje v Ameriko. Nasprotniki nas agrarcev priznajo naše nedobičkonosno kmetovanje, naprotujejo zaščiti kmeta s carinsko politiko, ki postavlja visoko carino na kmetijske pridelke, ampak zahtevajo, da naj kmetovalec kakor vsak drug obrtnik samega sebe štiti z večjim in boljšim pridelovanjem ter naj kmetijstvo postavi na obrtno stališče s pravnim trgovskim delovanjem. Ne da bi se zaenkrat mogli in smeli odreči zaščitni carinski politiki, vendar moram prav dati, če se od kmeta zahteva, da mora svoj obrat na trgovski podlagi industrijalizirati. Ta račun sem torej sestavil po edino pravih načelih, ki veljajo za vsako obrt in torej morajo veljati tudi za kmetijsko obrt. Če račun objavim v »Kmetovalcu«, storim to za tegadelj, da dolenjski vinogradniki vedo, kako jim je računiti, če naj doženejo, če s pridom gospodarijo in spoznajo, kje tiči vzrok njihovega zadolževanja. Računim seveda s povprečnimi števili, zato je račun le šematičen, kajti za vsako dolenjsko kmetijo posebej izdelan račun s konkretnimi števili, je lahko v enem slučaju ugodnejši, a v drugem slučaju znatno neugodnejši.

Popolni in pravilni račun sestaviti kake dolenjske kmetije, spojene z vinogradništvom, bi bilo pretežavno, prezamudno in preobširno, zato sem izbral najkrajšo pot ter sem vzel za podlago računa 1 ha velik vinograd z domnevkom, da je cela kmetija lastnika takega vinograda podrejena vinarstvu kot glavni panogi celega obrata. Če bi drugače računal in prenašal stroške raznih računov kmetije na račun vinograda, t. j. če bi pravilno kontiral, bi samoobsebi umevno prišel do celo veliko višjih stroškov pridelovanja 1 litra vina.

Števila, ki sem jih vzel za podlago svojem računu, sem posnel po najboljših virih, zlasti mi je služilo največje in najboljše tozadevno nemško delo Babo-Mach »Handbuch des Weinbaues und der Kellerwirtschaft«, ki je izšla l. 1910. v III. izdaji s sodelovanjem najslavitejših vinarskih strokovnjakov in zlasti tudi s sodelovanjem našega rojaka g. Ivana Belleta, ravnatelja štajerske kmetijske šole v Št. Jurju, ki je obenem lastnik vinograda na Dolenjskem ter mi je tudi o priliki sestave tega računa šel z veliko požrtvovalnostjo na roki, za kar se mu na tem mestu še posebno zahvalim. Poleg tega sem dobil podatke od domačih vinarskih veščakov, od domačih praktičnih vinščakov in sem porabil tisto, kar sam znam. Bodi pri srčna hvala vsem gospodom sotrudnikom!

Za podlago množine dela sem vzel delovne dni v akordu, ki so, kakor znano, izdatnejši kakor delovni dnevi dninarjev. Računal sem pa vseeno, da dninar na dan toliko naredi, kakor akordni delavec, kar seveda ni res, kajti on naredi veliko manj, in sedaj ob vojni še celo manj, ker imamo opraviti s slabšimi delavci, zlasti z ženskami in z mladino, ki zbog slabe prehrane

ne more zmagati tistega dela, kakor moški delavec z dobro prehrano pred vojno. Pred vojno se je računal delovni dan v akordu po 2 K in če ga računam sedaj po 5 K pri današnjih dninarjih, ni to preveč, ker toliko se mora plačati ne glede na veliko slabše delo. Pravilno bi moral vzeti zato veliko več delovnih dni, a ostal sem pri isti množini, kakor pred vojno.

* * *

Sestava računa je tale:

I.

Cenitev (inventura)

na 1 ha vinograda odpadle glavnice za vinarstvo (vino-gradništvo in kletarstvo) kmetskega posestva na Dolenjskem, če je vinarstvo glavna panoga in so ostale panoge kmetijstva vinarstvu podrejene.

Ta inventura velja za prvi januar tistega leta, ko je po trsni uši uničen vinograd obnovljen in je že pričel roditi.

1. Nepremičnine.

	Krone
1. Stavbna glavnicca: delež hiše, (ki ga je vpisati na račun vinarstva), kleti, zidanica itd.	2000
2. Zemljiščna glavnicca, in sicer vrednost 1 ha zemlje uničenega vinograda pred obnovljenjem	2000

2. Premičnine:

1. Ostanek vrednosti vinogradniškega in kletarskega inventarja pred obnovljenjem vinograda (krampi, lopate, motike, rovnice, trsni noži, trsne škarje, grozdni mlin, stiskalnica, posoda za trgatve, kipelna posoda, vinska posoda, kletarsko orodje, delež za vinarstvo na vozilih in vprežne naprave itd.)	1000
2. Vrednost popolnega inventarja tisto leto, ko vinograd prične roditi (orodje za obnovljenje, boljši nov grozdni mlin, nova stiskalnica, nova kletarska posoda, trsne škropilnice, žveplalniki itd.)	1000
3. Vrednost kolovja od starega vinograda	100
4. 10.000 komadov novih trsnih kolov	500
5. Obratna glavnicca v gotovini	2300
6. Trsna glavnicca, to so stroški naprave novega vinograda in stroški obdelovanja prva tri leta, dokler vinograd ne rodi	5941
Cela vrednost inventarja, oziroma obratna glavnicca	14841

2 a. Podrobne postavke trsne glavnicce, ki je zgoraj pod 2. 6. označena.

A. Stroški novega nasada (rigolanje, poravnava zemlje, nakup cepljenih trt, saditev trt, varstveno zidovje, pota, jarki itd.)	Krone	3407
B. Stroški obdelovanja prvo leto, ko vinograd še ne rodi:	Krone	
a) obdelovanje	120	
b) zatiranje peronospore in plesnobe	20	
c) delež vinarstva na režiji cele kmetije	120	
d) 5 % obresti in 1 % amortizacije stavbne glavnicce	120	380
Prenos		3787

Krone Krone
3787

Odnos . . .

e) 5 % obresti zemljiščne glavnicce	100	
f) 5 % obresti starega inventarja	50	
g) 10 % obresti in amortizacije vrednosti starega kolovja	10	
h) hišnorazredni in zemljiški davek z dokladami	20	
i) zavarovalnina za poslopja in premičnine	10	
j) pijača delavcem in posestniku, oziroma oskrbniku 100 l à 30 vinarjev	30	
k) 2 % rizika od stroškov novega nasada (3407 K) zaradi morebitne toče, pozebe, peronospore, plesnobe itd.	68	668

C. Stroški obdelovanja drugo leto, ko vinograd še ne rodi:

a) obdelovanje	248	
b) zatiranje peronospore in plesnobe	30	
c) vsi stroški kakor pod B. od c) do i) in k)	498	
d) pijača delavcem in posestniku, oz. oskrbniku 150 l à 30 vinarjev	45	
e) 5 % obrestovanja v prvem letu za nasad založene glavnicce	33	854

D. Stroški obdelovanja tretje leto, ko vinograd še ne rodi:

a) obdelovanje	338	
b) zatiranje peronospore in plesnobe	40	
c) vsi stroški kakor pod C. c)	498	
d) pijača delavcem in posestniku, oz. oskrbniku 200 l à 30 vinarjev	60	
e) 5 % obrestovanje v prvem in v drugem letu za nasad založene glavnicce (668 K + 854 K = 1522 K)	76	1012

torej vsi stroški novega nasada vinograda, kakor v inventaru pod 2. 6.

5941

II.

Stroški obdelovanja vinograda, trgatve, naprave vina, prodaje vina od 1 ha vinograda v l. 1916.

1. Redni vsakoletni stroški obdelovanja zemlje in trt.

Delovni dnevi à 5 K Krone

1. Pospravljanje v vinogradu pred rezatvijo	10	50
2. Rezatev trsja	15	75
3. Pospravljanje dračja (vožnja dračja iz vinograda domov ni upoštevana)	5	25
4. Zabijanje kolov	15	75
5. Privezovanje trt	8	40
6. Vrednost veziva (beke, rafija, slama)		15
7. Prvo pomladansko, t. j. globoko okopavanje	32	160
8. Trebljenje trsja (mandanje)	12	60
9. Prvo privezovanje poganjkov	18	90
10. Drugo pomladansko okopavanje in pletev	25	125
11. Drugo privezovanje in skrajševanje poganjkov	35	175
12. Tretje pomladansko okopavanje in pletev	25	125
13. Tretje privezovanje	22	110
14. Prikrajševanje vrhov	11	55
15. Izdiranje kolov	3	15
16. Osipanje trt	10	50
17. Grubanje in popraviljanje vinograda	8	40
18. Špičenje kolov	15	75

Prenos 269 1360

	Delovni dnevi à 5 K	Krone
Odnos	269	1360
2. Gnojenje vinograda.		
1. 40 vozov à 10 g hlevskega gnoja po 10 K		400 K
2. Nakladanje 40 vozov gnoja à		
	Delovni dnevi	
1 K	8 à 5 K	40 „
3. Vožnja gnoja v vinograd od voza à 5 K		200 „
4. Nakladanje in raznašanje gnoja za vsak voz 1 ¹ / ₃ K	12 „ „ „	60 „
5. Raztresevanje gnoja po vinogradu	9 „ „ „	45 „
6. Podkopavanje gnoja	35 „ „ „	175 „
Vse delo in vsi stroški gnojenja	64 à 5 K	920 K

Če se račun, da povprečno ta množina gnoja zadostuje za 1 ha vinograda za dve leti, potem odpade na 1 leto 32 460

Če naj tako gnojenje dlje kakor 2 leti učinkuje, potem je vinograd tudi gnojiti z umetnimi gnojili, katerega izdatka pa ne upoštevam, dasi je pri umnem vinogradništvu neobhodno potreben, kajti na Dolenjskem se zato tako malo pridelava, ker ne dobi trta v zemlji dovolj fosforove kisline in kalija.

3. Zatiranje škodljivcev.

1. Škropljenje proti peronospori	20	100
2. 20 kg modre galice à 3:30 K in 12 kg à 6:50 K		144
3. Žveplanje trt proti plesnobi	3	15
4. Žveplova moka 10 kg à 1:30 K		13

4. Stroški trgatve.

Trgatev, nošnja grozdja, vožnja grozdja v kipelno klet ali zidanico (3 dni vožnje à 20 K) in 15 delavcev à 5 K skupaj	15	135
---	----	-----

5. Mečkanje ali mletev in stiskanje grozdja, naprava in prodaja vina.

1. Mletev grozdja	6	30
2. Spravljanje drozge v kipelne kadi	3	15
3. Pretakanje v kipelne posode	3	15
4. Stiskanje tropin	4	20
5. Pretakanje vina in polnjenje ob prodaji	3	15
6. Prevoz vina na kolodvor (2 voza à 10 K)		20
Vsi redni enoletni stroški	358	2342

III.

Celoletni stroški pridelovanja vina na Dolenjskem na 1 ha l. 1916.

	Krone	Krone
1. Stavbna glavnicca od 2000 K		
a) 5% obrestovanje	100	
b) 1% amortizačna kvota	20	
c) zavarovalnina proti škodi po požaru	6	
d) hišnorazredni davek z dokladami	4	130
2. Zemljiščna glavnicca od 2000 K:		
a) 5% obrestovanje	100	
b) davek od 1 ha vinograda z dokladami	16	116
Prenos		246

	Krone	Krone
Odnos		246
3. Vinogradniški in kletarski inventar od 2000 K:		
a) 5% obrestovanje	100	
b) 10% za amortizacijo, popravila in novo napravo inventarja	200	300
4. Glavnica za kolovje od 600 K:		
a) 5% obrestovanje	30	
b) nakup četrtnine novih kolov	150	180
5. Trdna glavnicca od 5941 K:		
a) 5% obrestovanje	297	
b) na Dolenjskem novonasajeni vinograd vzdrži 30 let, prva tri leta ne dá nikakega dohodka, in torej rodi le 27 let; trdna glavnicca se mora torej v 27 letih amortizirati in pride ta amortizačna kvota v breme vsakoletnega pridelka, torej za l. 1916 $\frac{5941}{27}$	220	517
6. Obratna glavnicca v gotovini od 2300 K:		
a) $\frac{3}{4}$ letne obresti po 6%		103
7. Delež vinarstva na režiji cele kmetije, gospodarsko in strokovno vodstvo, nadzorstvo itd.		360
8. Obdelovalni in drugi stroški za 1 ha vinograda v l. 1916., kakor so izkazani v podrobnem računu pod 2.		2342
Vsi stroški pridelka vina na Dolenjskem na 1 ha vinograda		4048

IV.

Množina pridelka vina na Dolenjskem na 1 hektaru vinograda.

Novo narejeni vinograd z ameriškimi cepljenkami zdrži na Dolenjskem kakih 30 let. Prva tri leta ne dá nikakega pridelka in zato povzroča gmotno breme za tista leta, v katerih rodi. Vinograd torej rodi le 27 let; prva leta malo, od leta do leta več, pride končno do najvišje rodovitnosti, ki pa konci 30 letne dobe zopet pada ter nazadnje nič več ne rodi, zato ga je opustiti in nanovo zasaditi. Pri obdelovanju in gnojenju, ki je na Dolenjskem običajno, se sme računati v 27 letih letni povprečni pridelok pokipenega, t. j. čistega vina, visoko vzeto 25 hektolitrov na hektar, in to, ne da bi se oziralo na tista leta, v katerih vinograd brez ozira na razne nime slabo zarodi. Morda na Dolenjskem kak dobro obdelan vinograd v tistem času, ko najobilneje rodi, res dá 50 hektolitrov vinskega pridelka, če ni bilo prav nobene nesreče po raznih uimih in trsnih boleznih, a taki vinogradi so na Dolenjskem redko sejani, niso v rokah kmetskih posestnikov, in če se upošteva, da vinograd v prvi in v zadnji dobi le malo rodi, potem je končni povprečni pridelok vendarle visoko računjen 25 hl na ha. Vse to pa brez vsakega ozira na razne nime, trsne škodljivce in druge nesreče. Rentabiliteta vinograda se pa odločno ne sme presojati po povprečnem normalnem pridelku, ampak najmanj po desetletnem povprečnem pridelku, ki znaša pri nas na Kranjskem 20-9 hl na ha, in to vračunši vipavsko vinarstvo, kjer so pridelki znatno večji. Pri pravilnem računu se torej morajo odračunati tiste množine vina, ki odpadejo na podlagi vsaj desetletnih izkušenj.

Povprečni normalni pridelek 1 ha vinograda je torej na Dolenjskem, kakor gori povedano	hl	hl	
od tega pridelka odpade glasom desetletnih izkušenj:			25
1. Vsled toče v desetih letih najmanj ena cela letina, oz. vsled večkratne toče v teh letih skupaj vsaj en celoletni pridelek, kar znaša 10 % normalne letine			2·5
2. Dolenjska absolutno nima vinskega podnebja, zato je tamkaj pomladi velikokrat računiti s popolno ali delno pozebo, vsled hladnega in mokrega vremena v jeseni z močno gnilobo grozdja in v letih z nezadostno letno toplino pa s slabim pridelkom, ki se mora pod itak prenizko tržno ceno prodati. Na to podnebno nepravilno je računiti na leto vsaj 10 %, t. j.			2·5
3. Škropljenje z modro galico na Dolenjskem je deloma nepravilno in nezadostno in istotako žveplanje, vrhutega nagaja večkrat slabo vreme pri škropljenju in žveplanju; včasih peronospora in plesnoba tako močno nastopata, da navzlic vsemu obrambnemu delu ni pravega učinka. Povprečno na Dolenjskem peronospora in plesnoba še vedno uničita 5 % letine, t. j.			1·25
4. Dolenjsko kletarstvo nikakor ni vzorno; zato se dogajajo v kletih razne nesreče, ki še pri umnem kletarstvu niso izključene. To so razne bolezni vina, če se n. pr. trga ob dežju in pride v drozgo veliko gnilih jagod. Druge bolezni vina, ki mu zmanjšujejo vrednost ali ga popolnoma uničujejo so: porjavenje, počrnenje, cikavost, vlačljivost, zavrelca itd. Vino se po nebriznosti uslužbencev poliva, se preveč pokuša ter tudi krađe, kajti izključeno je, da bi bil gospodar vedno navzoč; marsikterikrat kak sod močno pušča ali pade na tla, se zbije, vsled česar veliko vina izteče. Od teh neprilik v kleti pride na leto najmanj 2 % izgube, t. j. . . .			0·50
5. Ker se smatra vino kot neobhodna potreščina, zato je popolnoma logično, če se v rentabilitetni račun postavi tista množina vina, ki jo gospodar zase in za svoje porabi, oziroma, ki jo dobi viničar in poleg tega tista množina, ki se porabi za pokušnje in pri polnjenju vina. To množino vina na tem mestu od celoletnega pridelka odtegnem, drugače bi jo moral ustaviti po lastni ceni med pridelovalne stroške. To množino vina cenim zelo nizko na			1·50
6. Isto velja tudi o vinskem deputatu za delavce, kajti potreba vina je zlasti utemeljena z dejstvom, da se na Dolenjskem vinogradniški delavci ne dobe, če se jim ne da vina. Če delavec dobi za vsak delovni dan $\frac{1}{8}$ litra, pride torej za celo leto za 358 delovnih dni			0·60
Prenos	8·85	25	

	hl	hl
Odnos	8·85	25
7. Običajna, tudi prostovoljna bira, ki se ji vinogradnik nikakor ne more ogniti, znese na Dolenjskem za župnišče ali kaplanijo, za organista, cerkovnika in navadno tudi za kako podružnično cerkev najmanj	0·20	9
ostane torej za prodaj na razpolaganje okroglo		16

V.

Produkcijski stroški 1 hektolitra vina na Dolenjskem l. 1916.

Glasom tega podrobnega in seveda le šematičnega računa sme dolenjski vinogradnik povprečno računati, da mu je mogoče eno leto k drugim prodati od 1 ha vinograda 16 hektolitrov vina in ker znašajo vsi pridelovalni stroški na 1 ha, izračunjeni za l. 1916. 4048 K, pride torej na 1 hektoliter vina 253 K.

Če se neupravičeno vzame, da tudi kmetovalec pri svojem pridelku, ki ga ima le enkrat na leto, sme vzeti samo 10 % dobička, potem je letošnja primerna cena za vino na Dolenjskem po tem šematičnem računu 278 K za hektoliter.

Še enkrat povdarjam, da sem pri sestavi tega računa delal s petkronsko dnevno mezdo ter sem jemal za podlago prejšnje akordne delovne dni z dve kronsko dnevno mezdo, kakor je bila pred vojno običajna, ki so pa bili izdatnejši, kakor na Dolenjskem običajni dninarski delovni dnevi, zlasti izdatnejši nego sedaj ob nezadostnem prehranjevanju.

Glasom sporočil, ki jih imam z Dolenjskega, je petkronska dnevna mezda upravičena; saj so se dninarji v mnogih slučajih še draže plačevali (tudi po 6 kron), oziroma so pri nižji mezdi zahtevali priboljška s hrano in pijačo, kar končno danes še več stane, kakor plača v suhih bankovcih.

Ker je račun šematičen, ga je vsakemu lahko predelati za konkretne razmere, če moja števila nadomesti z dejanskimi.

Vsaka krona dnevne mezde poviša ali zniža pridelovalne stroške pri 1 hl vina za okroglo 22 $\frac{1}{2}$ kron.

V l. 1916. je torej za 1 hl vina

	pridelovalnih stroškov	primerna pro- dajna cena
pri štirikronski mezdi	K 230·05	K 253·05
" trikronski "	" 208—	" 228·08
" dve kronski "	" 185—	" 204—

Zadnji dve postavki sta podlaga računu za rentabiliteto vinarstva pred vojno in napram takratni prodajni ceni vina, ki jasno kažeta izgubonosnost dolenjskega vinarstva, zato se kratkomalo kar nič ni sklicevati na ceno vina v l. 1915., ali v času pred vojno. Tozadevno se sklicujem na svoj spis v 22. številki letošnjega „Kmetovalca“, stran 175. Istotako ne sme biti govora o manjših pridelovalnih stroških, če posestnik sam in s svojci dela v vinogradu, kajti on za to delo res nima izdatkov v gotovini, a pravilni račun kmetije izkaže, da domače delo najmanj toliko stane, če ne več, kakor najeto.

Vže naprej pa odločno zavračam kako morebitno očitjanje, da je ta račun namenoma pretiran in tendenciozen. Sestavlil sem ta šematičen račun po svoji vesti in prepričanju na podlagi pravih, povprečnih,

od najslavitejših veščakov dognanih števil, ki so seveda prikrojena za Dolenjsko. Sicer me pa kako tako očitane prav nič ne zadene; že odnekaj se nisem bal povedati resnice o veliki izgubonosnosti dolenskega vinarstva in se sklicujem na prvi svoj tozadevni spis, ki sem ga objavil že pred 31. leti v „Kmetovalcu“, št. 10 in 11. iz l. 1885., s katerim spisom sem si nakopal veliko sovrašstva dolenskih vinogradnikov. V minolih treh desetletjih so se moja prerokovanja uresničila. Seveda se pamera delati velika razlika med vinarstvom, ki se goji zaradi dohodka in med „športnim“ vinarstvom, ki se goji zaradi posebnega oboževanja te morda najbolj poetične panoge kmetijstva, pri čemer je vseeno, če se športni vinogradnik zaveda svoje izgube, ali pa vara samega sebe, ker noče ali ne zna računati. Šport je vedno draga zabava, ki ne prinaša nikakega gmotnega dobička.

VI.

„Primerni“ dobiček pri vinarstvu in sploh pri kmetovanju.

Pravijo, da je sedaj ob vojni primerni „meščanski“ dobiček pri kaki kupčiji 10 % od nabavnih stroškov blaga. Prav tako; privoščim „meščanu“ ta dobiček pri njegovih kupčijah, ki jih dela danazdnevom in zraven prevede svojo obratno „glavnico“ na leto ne enkrat, ampak večkrat, morda celo dvanajstkrat, a za kmetovalca „državljana“ ob sedanjih draginji ni primeren „dobiček državljan“ samo 10 %, če more le enkrat na leto prodati svoj pridelek in ima poleg tega računati z riziko, ki je trgovec ali obrtnik nima.

Ali je pri obratni glavnici vinarstva v znesku 14.800 K res primerni celoletni dobiček pri 16 hl pridelanega vina dobrih 400 K?! Prav gotovo ne; trgovec ali obrtnik bi se v normalnih časih za tak born dobiček prav lepo zahvalil.

Kdo pa je dolenskem vinogradniku povrnil večmilijonsko škodo, ki so mu jo naredili trtna uš, nesrečna vinska klavzula v korist poštenjakoviču Lahu in vinska kriza. Kdo mu povrne škodo drugo leto, ko ne bo imel dovolj modre galice in prav nič žvepla?!

Enake dolžnosti, zato tudi enake pravice za vse! Če naj kmet pri izmeri nabavnih stroškov in primerne dobička predloži celoletni račun, zakaj se tega ne zahteva tudi od trgovca, ampak se mu vsak dan dovoli narediti novo kupčijo z 10 % „meščanskega“ dobička?

To so refleksije, ki spravijo vsakega mislečega človeka v zadrego, če mora uveljavljati svoje mnenje po kakem kopitu, ki ga je kdo v naglici zrezljal, ne dla bi upošteval velikansko razliko med raznimi panogami produkcije vobče in v trgovini posebej.

Naj se vendar privoščim dolenskem vinogradniku prilika enkrat, t. j. letos izhajati, čietudi brez „meščanskega“ dobička.

VII.

Pravilnost računa nabavnih stroškov kmetijskih pridelkov in pa kdo je veščak za sestavo takega računa.

Moj gorenji račun je pravilen kot šematičen, ne more se pa kriti z dejanskim računom v kakem konkretnem slučaju, kakor ga mora zahtevati sodišče pri

določeni sodni razpravi. V tem slučaju je vsekako narediti račun z dejanskimi števili ter bi jaz zagrešil zločin, če bi za svoj šematičen račun preprosto prepisal števila iz Babo-Machove knjige „Handbuch des Weinbaues und der Kellerwirtschaft“, kjer razen dela niso upoštevani skoraj nobeni drugi podatki in je izrecno upoštevan samo račun „vinogradništva“, ne pa tudi račun „kletarstva“, ki se v tem slučaju ne sme izpustiti.

Sestava mojega računa je narejena po načelih današnje vede „kmetijskega obratnega znanstva“, ktera načela so pri nas uveljavljena od najvišje inštanice, t. j. c. kr. kmetijskega ministrstva, ki predpisuje kako je voditi „kmetijske knjigovodstvene urade“. Vsi rentabilitetni računi kranjskega kmetijskega knjigovodstvenega urada, ki stoji pod egido kmetijskega ministrstva in je od njega vzdržan, so sestavljeni po teh načelih. Posamezni podatki v mojem računu so lahko večji ali manjši, toda razvoj sestave računa je tak, da mu nihče pri nas ne more in ne sme ugovarjati in se jaz mirno podvržem razsodbi kmetijskega ministrstva, oziroma fakultete, t. j. visoke šole za kmetijstvo na Dunaju.

Končno nastane vprašanje, kdo je veščak oddati mnenje, kakšni so nabavni stroški pridelovanja vina? Lajik bo preprosto odgovoril: specialist v vinarstvu. Ni res, oziroma je res, če tak specialist istočasno obvlada kmetijsko obratno znanstvo ali če se podvrže načelom tega znanstva, ki so jih korifeje na tem polju prave spoznale.

Pri tem vprašanju gre prednost pred specialistom v posameznih kmetijskih panogah kmetijskemu obratnemu veščaku, toda zopet le s pridržkom, da ima kmetijski obratni veščak tudi toliko vpogleda v posamezne kmetijske panoge, kolikor mu je potrebno k pravilnem presojanju vpisanih postavk, da ne zagreši načelnih napak. Dr. Lauer, ki ni specialist v nobeni kmetijski panogi, je vendarle izdal nad 1000 strani debelo knjigo o izračunanju kmetijske rentabilitete, čegar standarddelo je za naše avstrijske kmetijske knjigovodstvene urade predpisano navodilo, in čegar delo velja vzorno v Avstriji, Nemčiji in Švici.

Ker nisem tujec na polju vinarstva in ker sem se uradno in literarno veliko pečal s kmetijskim obratnim znanstvom, zlasti z rentabiliteto kranjskega kmetijstva, in sicer toliko kakor noben drug slovenski kmetijski strokovnjak in ker sem šef kranjskega kmetijskega knjigovodstvenega urada, zato naj se mi ne zameri, če se smatram v vsej skromnosti vendarle usposobljen sestaviti pravilni šematični rentabilitetni račun za dolensko vinarstvo, dasi nikakor nisem vinarški specialist.

Dostavek: Na Dolenskem so vinogradniki ali lastniki vinogradov, ki vodijo račune. Nekteri so mi poslali svoje tozadevne račune, ki se čudovito vjemajo z mojim ter izkazujejo ogromne izgube. Hvala jim! Prosim enakih podatkov tudi od drugih, da se porabijo v boju za pravico ubogih dolenskih vinogradnikov. Posebno dobro bi mi došel kak konkretni večletni (vsaj petletni) račun, narejen po mojem vzorcu, ki izkazuje dobiček.

Gustav Pirc.

V živo zadel.

Pod tem naslovom je prinesel dne 21. t. m. ljubljanski dnevnik „Slovenec“ spis, ki razsvetljuje razmere na Dunaju, oziroma na Nižjeavstrijskem, ktere so našim popolnoma enake. Dunajski občinski svetovalec zna

pravično presojati kmetijske razmere in zato objavimo govor te „bele vrane“, od ktere naj se zabavljaji na kmetijski stan tudi pri nas kaj nauče. „Slovenčev“ spis slove:

V živo zadel . . . V dunajskem mestnem svetu je bila te dni velika razprava glede preskrbe dunajskega mestnega prebivalstva z živili. Dunajski občinski svetovalec in deželni poslanec Kunšak je govoril sledeče:

„V začetku vojske so naša sodišča obsodila marsiktero osebo zlasti iz nižjih slojev zaradi draženja in navijanja cen na skrajno stroge kazni. A obsojalo se ni morda na podlagi uradno določenih najvišjih cen, ampak na popolnoma nesigurni podlagi pridelovalnih stroškov. (Govornik je nato navedel več tozadevnih primerov.) Temu nasprotno bodi pribito, dasi je veliko število oseb napravilo v tej svetovni vojski na milijone dobičkov, ne da bi imele opraviti z državnim pravičnim, ali s kazenskim sodiščem . . .

Veliko se je govorilo in pisalo o oderuštvi kmečkega stanu, češ, da je kmet največji oderuh. A uvažujte sledeče: Za vse kmečke pridelke so cene uradno določene. Kmet dobi za metrski stot ovsca 28 K, za metrski stot pšenice 38 K in ravno toliko za rž. Tudi za mleko so določene najvišje cene, torej je vse to uravnano in urejeno, toda povejte mi, kako je pa to, da mora kmet n. pr. otrobe, razne odpadke itd. ki jih potrebuje za živinsko pičo, draže plačati, kakor n. pr. oves? Za metrski stot ovsca dobi kmet 28 K, za metrski stot otrobov pa mora plačati 40 K!!! Kako hočete označiti kmeta za oderuha, če dobi za svoj oves 28 K, ta oves se pa prodaja na Dunaju pred očmi oblasti, s sodelovanjem oblasti in še celo od oblasti same po 140 kron metrski stot. 26 K dobi kmet za metrski stot koruze, 80 K pa mora plačati zanjo, če jo sam mora kupiti. To so naravnost neznosne razmere, ki jih je treba nujno odpraviti. Če kmet proda metrski stot izbranega krompirja za človeško hrano, dobi zanj 9 K, ako si pa hoče kupiti metrski stot drobnega ali takozvanega svinjskega krompirja za svinjsko pičo, pa mora plačati za metrski stot 13 K. Ta velika razlika cen je vendar samo nekaka nagrada za to, dasi vsak poljedelec obdrži boljše poljske pridelke doma in odda slabjše. To se pravi načrtoma vzgajati in vzpodbujati ves kmečki stan k prestopkom zakonov in odredb.

Glede nagodbe med Avstrijo in Ogrsko moramo zahtevati, da se sklene taka nagodba, da Avstrija ne bo gospodarsko odvisna od Ogrske še bolj, kakor je že bila dosedaj. Odkloniti moramo vsako tako nagodbo! (Viharna odobravanja po vsej dvorani.)

VOJNE NAREDBE.

Ukaz c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko

z dne 17. decembra 1916, št. 38.603.,

s katerim se uravnava promet s sočivjem.

Vsled ukaza c. kr. urada za prehrano ljudstva se ob izpremembi ukaza z dnz 7. avgusta 1916, dež. zak. št. 36., na podstavi § 3., točke 1 c, cesarskega ukaza z dne 11. junija 1916, drž. zak. št. 176., s katerim se uravnava promet z žitom, moko in sočivjem, ukazuje tako:

§ 1.

Podjetniki kmetijskih obratov smejo od zaseženega sočivja lastnega pridelka porabiti za setev največ 10%

one množine, ktera se mora smatrati kot normalni pridelek dotičnega kmetijskega obrata.

Za preživljanje oseb, navedenih v § 3., točka 1 a, ces. ukaza z dne 11. junija 1916, drž. zak. št. 176., smejo porabiti do prihodnjega pridelka največ 10 kg za vsako osebo.

§ 2.

Ta ukaz dobi moč z dnevom razglasitve.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Dostavek uredništva. Da se kmetovalci ne bodo motili, jih opozorimo, da je bilo glasom ukaza deželnega predsednika za Kranjsko z dne 7. avgusta t. l. (glej št. 15., stran 120., letošnjega »Kmetovalca«), določeno na leto za vsako osebo porabiti od svojega pridelka 30 kg fižola, dočim se je ta množina glasom predstoječega ukaza skrčila na 10 kg.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko-družbo kranjsko ali na uredništvo »Kmetovalca«, se načelno odgovarja le v »Kmetovalcu«. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med »Vprašanja in odgovore«, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinele na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V »Kmetovalcu« se pri vprašanju nikdar ne natise vprašalčeve ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na poznejše došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kakšno kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v »Kmetovalcu«, ampak le pismeno, če je pismu priložena 1 K v znamenkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 151. Ali sem dolžan povedati, počim sem vino prodal? (G. H. v Č.)

Odgovor: Glasom § 18. cesarske naredbe z dne 21. avgusta t. l. je tisti kazniv, ki v svrhu izkoriščanja izrednih razmer, ki jih je vojna povzročila, zahteva za neobhodne potrebščine očitno čezmerne cene. Vino je po izreku sodišča taka reč. Če se od Vas zahteva povedati, počim ste vino prodali, niste tega po kazenskem zakonu dolžni storiti, kar Vam utegne škodovati in kot osumljenec sploh niste dolžni sebi v škodo dajati pojasnila.

Vprašanje 152. Moji prasiči so dobili kožno bolezen, vsled česar njih koža izgleda kakor smrekova lubad. Prasiči pokašljujejo in ne marajo jesti. Moja soproga, ki je bolne prasiče kopala, je tudi dobila po rokah lišaj, ki jo silno peče. Ktero kožno bolezen imajo prasiči in kako jo je zdraviti? (A. M. v R.)

Odgovor: Vaši prasiči so grintavi. Grintavost povzroči silno majhna živalca, pršica, ki pod kožo dolbe. Vaša soproga je od prasičev grinte nalezla in mora paziti, da jih drugi od nje ne nalezejo. Kako je grintavost prasičev zdraviti, Vam bo dal navodilo živinozdravnik in Vaša soproga mora brez odloga poiskati zdravniške pomoči.

Vprašanje 153. Na njivi, ki je daleč od doma, je rasel že dve leti krompir. Ali kaže na to njivo krompir zopet, t. j. tretjič saditi, in s čim naj mu pognojim, ker nimam dovolj hlevskega gnoja? (A. M. v R.)

Odgovor: Seveda ni dobro tri leta zapored na eni-nisti njivi saditi krompir, kajti zemlja je za krompir kolkortoliko izsesana in vrhutega se na taki njivi zelo razmnože živalski in rastlinski škodljivci krompirja. V izrednih razmerah, kakršne so sedaj, se pa na take reči ni ozirati in se v sili krompir tudi tretjič na enoinisto njivo lahko sadi; na velik pridelek pa nikar ne računajte, ki pa ni izključen, če bo vreme ugodno in mu zadosti pognojite z

umetnimi gnojili. Krompir pač zahteva rodovitna tla, ne ugaja mu pa sveži hlevski gnoj. Sadite torej tretjič krompir, a pognojite mu dobro z umetnimi gnojili, in sicer pomladi s superfosfatom, s kalijevo soljo in z amonijevim sulfatom. Amonijev sulfat je dušičnato umetno gnojilo, ki pri krompirju posebno izvrstno učinkuje. Amonijev sulfat je vsaj 14 dni pred ali po gnojenju s superfosfatom raztresati. Na oral s krompirjem posejane njive je vzeti vsaj 300 kg superfosfata, 150 kg kalijeve soli in 100 kg amonijevega sulfata.

Vprašanje 154. Kakšno redilno vrednost imajo ajdovi luskanci in kako se za pokladanje najbolje pripravljajo? (A. V. v S.)

Odgovor: Vaš izraz ajdovi »luskanci« je boljši nego ajdove »pleve«, kajti to niso le pleve, ampak tudi nerazviti ajdov cvet in nerazvito ajdovo zrnje, pomešano z nežnim, suhim listjem ajde. Ajdovi luskanci so najmanj toliko vredni in redilno krmilo kakor današnji močno izmlete otrobi in se torej s pridom lahko enako rabijo kakor otrobi. Prasičem se pokladajo na mlačni vodi pomešani, drugim živalim se pa pomešajo med krmo kakor otrobi. Pokladanje parjenih ajdovih luskancev je posebno priporočeno, ker jih parjenje naredi za govedo laže prebavljive.

Vprašanje 155. Moje dobro prekajeno meso plesni, dasi visi v podstrešju na zračnem in svetlem prostoru. Kako je tej nepriliki odpomoči? (F. F. v S.)

Odgovor: Plesen je gliva, koje tros se nahaja povsod v zraku in zato je prekajeno meso cel čas težko ohraniti pred vsako plesnobo, kajti v najboljši shrambi je vedno toliko vlage, kolikor je potrebuje plesnoba za svojo rast in razvoj. Plesnoba na prekajenem mesu je po možnosti onemogočiti in zatirati. Plesnivo meso je od plesnobe dobro osnažiti in ga je potem s špiritom pomočiti, ki se zažge. Goreči špirit posmudi ostanke plesnobe in njene trosce. Vročina od gorečega špirta pa seveda ne sme oškodovati mesa. Tako osnaženo meso je dobro zaviti in povezati s popirjem od časnikov, čez katerega naj se ovije in priveže kak temnobarvan, najbolje črn popir. Tiskarska barva časniškega popirja ima v sebi terpentin, ki meso konservira in varuje pred raznimi zajedalci. Debela plast popirja ali črn popir varuje mastno meso pred plesnobo in pokvaro, kajti svetloba razkrojuje toliščobo, jo dela žarko, ki da tudi mesu žarek okus. Semintja je meso odviti in če se pokaže plesnoba, ga je vselej odnovega temeljito od nje osnažiti.

Vprašanje 156. Ali je bolezen ali razvada, če krave glodajo les, in kako je to nepriliko odpraviti? (J. S. v K.)

Odgovor: O tem smo že mnogokrat v tem listu pisali. Wsled neprimerne, slabe in prazne krme dobe krave nek motranji nagon svoj slabi počutek odpraviti z glojenjem lesa. Taka žival boleha za napačnim presnavljanjem in če predolgo traja in se z dobro krmo ozdravi, ji glodanje jasli vendarle ostane kot slaba razvada. Vzrok sta pomanjkanje beljakovin in fosforove kisline v krmi. Pokladajte ji torej poleg običajne prazne, četudi obilne krme, dovolj močnih krmil, ki imajo v sebi dosti beljakovin in fosforove kisline. Če slednje v krmi nedostaja, dajati je redno klajrnega apna. Veliko je vzrok slabo seno, ki je zraslo na megnojenih tleh. Travnike je torej redno gnojiti s Tomasovo žilindro, ki dela seno redilnejše in fosfornato, in ki privaja v seno tudi zelo potrebno apno. Kislo seno je posebno sslabo, zato je mokre travnike, na katerih rase tako seno, cosušiti. Tudi je travnike redno pomladi brantati, da se z zemlja prezračuje, kajti na neobdelanih travnikih tudi rase sslabo seno.

Kmetijske novice.

Sadjarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče, ki se hočejo praktično izvežbati v obrezovanju in oskrbovanju drevja, v cepljenju in gojitvi drevja v drevesnici. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 15. maja 1917. Sprejme se 12 vajencev v starosti od 15 let naprej. Sadjarski vajenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. — Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali pa domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu, pošta: Novomesto na Kranjskem, do 15. januarja 1917.

Viničarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče iz vinorodnih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v vseh potrebnih vinogradniških in trtničnih delih. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 31. oktobra 1917. Sprejme se 8 učencev v starosti od 15 let naprej. Viničarski vajenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali pa domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu, pošta: Novomesto na Kranjskem, do 15. januarja 1917.

Usposobljenostni izpiti za gospodinske učiteljice. Po naredbi c. kr. ministrstva za javna dela z dne 24. novembra 1916, št. 72333., morajo učiteljske kandidatkinje za kuharske in gospodinske šole položiti zrelostni izpit od leta 1917. naprej le na izobraževališču za gospodinske učiteljice na kuharski šoli gostilničarske zadruga na Dunaju ali pa na izobraževališču za gospodinske učiteljice društva »Vesne« v Brnu na Moravskem. Za naprej se bodo morale torej tudi kandidatkinje s Kranjskega na enem teh zavodov izobraževati za gospodinsko-učiteljski poklic.

Družbene vesti.

* Današnja številka je zadnja v tem letu, prihodnja izide 15. januarja 1917. Še enkrat prosimo vse tiste, ki ostanejo še dalje družbeni udje, oziroma naročniki „Kmetovalca“, ki pa niso še plačali letnine, oziroma naročnine, naj jo izvolijo precej plačati. **Prvo številko prihodnjega letnika pošljemo brez izjeme vsem dosedanjim prejemnikom, zato pa prosimo, naj je nihče ne vrne, čepprav prestane biti ud ali naročnik, ker drugo številko pošljemo brez izjeme samo tistim, ki do tistega časa plačajo udnino, oziroma naročnino.**

* Vsakega p. n. dosedanjega gosp. uda, oziroma naročnika prosimo, da naj nam ostane zvest tudi v novem letu ter naj nam vsak pridobi vsaj enega novega uda. To gotovo ni težko v očigled mali letnini 4 kron. Te prošnje pa ne stavimo zaradi dobičkarije, vsaj vsak ud dobro vé, da družba nima od udov nič. Z ozirom na ugled, je pa važno, da je družba močna. Glede na vsebino lista pa obetamo, da jo bomo, kakor doslej vsako leto, tudi v prihodnjem letu izboljšali, bodisi glede količnosti kakor glede kakovosti.

* Kazalo za letošnji letnik „Kmetovalca“ je sestavljeno in bo kmalu dotiskano. Ker pa ogromna večina prejemnikov »Kmetovalca« ne hrani in jim je torej kazalo nepotrebno ter bi si družba naredila le nepotrebne ogromne stroške, če bi kazalo poslala vsem prejemnikom, zato dobe to kazalo naknadno brezplačno doposlano le tisti, ki ga izrecno zahtevajo.

* Častita načelništva podružnic in gg. družbene ude prosimo, da naj nam kolikor mogoče kmalu

pošljejo svojo udnino, drugače se zadržuje razpošiljanje »Kmetovalca« za leto 1917.

* **Udnina za leto 1917.** P. n. gg. družbene ude vlnudno opozarjamo, da smo vsled vojnim razmer poslali nabiralne pole za udnino za leto 1917. samo onim podružnicam, ki so izrecno zahtevale nabiralne pole za udnino. Vsem drugim udom, če so uvrščeni v kako podružnico ali ne, razpošljemo terjalna pisma s poštними položnicami, da vsak lahko svojo udnino pri najbližjemu poštному uradu naravnost nakaže.

* **P. n. gg. ude c. kr. kmetijske družbe, ki se obračajo v raznih zadevah na našo družbo, nujno prosimo,** naj po možnosti vsako reč napišejo na poseben list in vsak list podpišejo ter navedo bivališče in pošto, kajti vsak družbeni uradnik ima svoj posel in se delajo silne težkoče, zamude in tudi zmešnjave, če so na enem listu pisane razne prošnje, naročila na gospodarske potrebščine, naročila na drevje, gospodarska vprašanja itd.

* **Žveplaniki.** V zalogi bo nekaj komadov nahrbtnih žveplanikov »Prinz I« po 30 kron in nekaj ročnih žveplanikov po 10 kron komad.

* **Sadno drevje za l. 1917.** Glasom sklepa družbenega občnega zbora z dne 19. aprila 1915 ne dobijo udje spomladi iz družbene drevesnice več po štiri, ampak letno le po tri sadna drevesa. Drevesa se pripravijo le za one podružnice in ude, ki svojo udnino pravočasno plačajo. Na naročila po 15. februarju se ne moremo več ozirati. One podružnice, ki so brez načelnikov, naj naznanijo, komu naj pošljemo spomladi drevesa, glede pravilne razdelitve. Zaradi pomanjkanja drevja nikakor ne moremo sprejemati naročila na večje število dreves proti plačilu.

* **Jari ječmen.** Že sedaj je družba poskrbela, da dobi za svoje ude kaj jarega semenskega žita za pomladno oddajanje. Zaenkrat se ji je posrečilo dobiti le jarega semenskega ječmena, i. s. tri vagonne izvirne vrste »Original Proskovec Hanno Pedigree«. To žito, ki bo stalo K 61—sto kg v Ljubljani, bo družba prevzela že do sredi decembra in zato sprejema že sedaj naročitve, katerim je priloženo predpisano županstveno potrdilo. Ker je izvažanje v sosedne dežele zabranjeno, naj naročajo le udje na Kranjskem in naj obenem pošljejo denar in dobro očiščene vreče.

* **Tomasova žlindra.** V letošnjem letu je bilo dobavljanje Tomasove žlindre dokaj otežkočeno. Ni bilo tkanih vreč in zato se nadrobno razpošiljanje po železnici iz Ljubljane ni moglo v navadnem obsegu vršiti. V popirnatih vrečah sprejemajo železnice žlindro le tedaj, če se odpošlje cel vagon. Navzlic temu je družba oddala letos 185 vagonov Tomasove žlindre, i. s. večinoma svojim podružnicam v celih vagonih. Tako bo morala družba postopati tudi prihodnje leto, ker bo tkanih vreč še bolj primanjkovalo. Posamezne manjše naročitve se zato ne bodo mogle upoštevati, če naročniki ne pošljejo obenem močnih tkanih vreč za žlindro. Udje naj zato prijavijo slejkoprej svoje naročitve rajše pri načelniku svoje podružnice, ki potem naroči pri družbi skupno cel vagon, ki ga tvornica odpošlje v močnih popirnatih vrečah. V eni prihodnjih števil »Kmetovalca« bo objavljeno, če in po katerih cenah bo Tomasova žlindra v prihodnjem letu udom na razpolaganje.

* Umetna gnojila:

Kalijeva sol 40—42% po K 16—100 kg.

Kajnit 12—16% po 8 K 100 kg.

Vreče pri navedenih cenah niso vštete in je plačati za vrečo, vsebujočo 100 kg, posebej K 4'20, družba pa vzame prazne vreče v račun, in sicer za tisto vrednost, ki jo ob prevzemu sama določi.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi za odraslo goved po 14 K komad in za teleta, ovce in koze po 8 K komad. Trokarji so po 6 K kom. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — Napajalnice za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K. — Mlečne cevi so po 80 h.

Klajno apno, 38—42%, precipitirano (ne žgano) blago, v izvirnih vrečah, težkih 50 kg po 80 v kg. Za manjše pošiljatve na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Izpod 5 kg se ne razpošilja.

Živinska sol po K 14—.

* **Za vinogradnike in vinske trgovce** ima družba v zalogi sledeči dve kletarski potrebščini: 1. **Bernadotov vinomer** (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 8 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati. 2. **Eponit**, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. Kg eponita stane 6 K brez poštne in zavoja. Množine eponita po 10 kg se pošilja za 70 vinarjev s poštino in zavojem vred kakor vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

* **Antiavita** v varstvo setev pšenice, turščice, graha, graščice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 kg setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 2. z dne 15. marca 1914. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiaviti se dobi v zaklopnihah po 1 kg za 14 K, 1/2 kg za K 7'50, 1/4 kg za 4 K, 1/8 kg za K 2'20, 50 g za K 1'10.

* **Ob naročanju kmetijskih potrebščin** naj se udje povsod po možnosti drže svojih podružnic in naj potom načelnistva pri družbi skupno naročajo, česar potrebujejo. Tako dobijo reči ceneje v roke, kakor če pozamezno naročajo. Podružnice se mnogokrat na ta način oživijo, njih ugled in pomen pri udih rase. To pa družba tudi hoče. Povsod sedaj seveda niso dani za to vsi predpogoji; kjerkoli po deželi pa naša podružnica pridno deluje, bomo naročitve posameznikov iz dotičnega okoliša rajše skupno potom podružnice zvršili. Torej, posamezni udje naj se obračajo do načelnistev svojih podružnic, družba pa bo svojim podružnicam vselej na razpolaganje!

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Cerkljah pri Krškem, ki bo v nedeljo, dne 14. januarja 1917, zjutraj po prvi sv. maši v novi šoli.

S P O R E D:

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo tajnika in blagajnika.
3. Volitev novega odbora in načelnika.
4. Razgovor o kmetijskih potrebščinah.
5. Slučajnosti.

Cerklje pri Krškem, 22. decembra 1916.

Josip Račević, načelnik.